

Abonnement pour un an:

250 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph-St, 865

XXème ANNÉE

1 Décembre 1924 — No 172

اجتهاد

فلسفی ، اجتماعی ، ادبی ، اقتصادی مجموعه

آونمان: سنه لیلی [۲۱ نسخه]

داخل ایچون ۰۲ خارج ایچون

۲ اعلا کاغذایی ۵ ایر در .

اداره خاصه

مغال اوغلامده « اجتهاد نهوی »

ناله : اسبابول ۸۰۵

بکر مچھی سنه

نومر ۱۷۲ - ۱ کانون اول ۱۹۲۴

محاضره زراعيه

۱۵

ایکي قات حاصلات آلا بيليرمي يز ؟

بو محاضره مزده ، كونك اك مهم مسأله سنه تاس ايدە جكز . باش و كيل عصمت پاشانك ، اركزده كي سنه ايكي قات محصول آلق ايچون ، كويلولره ايتديكي وسايایي ومسئله نك هيأت و كيله جه موضوع بحث ايديله رك و ير بلن قراری ، زده هر كس كي غزله رده كوردك و جاهد بكت « طنين » ده كي انتقادانی ده اوقودق . بو انتقادات عقل سليمه و منطقه استنداً درميان ايدينن مطالعه لردن عبارتدر . مسأله نك زراعت عالمي نقطه نظرندن تدقيقی ده باشقاجه شايان استفاده اولق لازم كير . هر كس بيلير ، كه مملكته بر اصول زراعت كوره طوپراقلردن استفاده ايتك ، هر شيدن اول بر اقتصاد زراعي مسأله سيدر : چونكه شرائط اقتصاديه ايله حاصلات زراعيه آراسنده كي مناسبتر صايلاماياجق قادار چوقدر . حال بويله ايكن ، هر ايسته نيلن زمانده ، مملكتك اقتصادي شرطله متناسباً يتشديره بيلديكي حاصلاتي بر مثلنه چيقارمق ممكن اولاي . بيليرمي ؟ بو سؤالك جوانجی ده اقتصاديات زراعيه حاكم اولان قانونلرده آرامق لازم كليو آنجاق اوزمان بويله برأملك نه درجه يه قادار قابل حصول اولديغی آكلار و حكومتك سياست زراعيه و اقتصاديه سنی بوكا استناد ايتديروب ايتديرمه يه جكنی آكلایا بيليرز . بز ، انسانلرك قوانين و حادثات طبيعي كندی آرزو ايتديكلى استقامته سوق ايدە بيله جكلرينه احتمال و يرمه ير و كنديمز ياپاما . يا جغمز شينره مقتدر ظن ايتمكدن و بوكي ايشلرده وعدلرده بولونمكدن قورقاريز .

هر مملكته تطبيق ايديلن طرز و اصول زراعت اوزرنده مؤثر اولان شرائط اقتصاديه وزراعيه نك كچيرمه بيلديكي انقلابلر دائماً اوزون زمانلره متوققدر . اصول اداره حكومتدن اوصاف اجتماعيه و اعتيادييه ، تحولات اقليميه دن حادثات جويه و هواييه قادار متعدد و مختلف شكللر آلان بو شرائطي براستقامته توجه ايدە بيلمك و بو سايله هر آرزو ايتريكمز وقت بر ويا ايكي قات محصول آلا بيلمك ممكن اولسايدى ، انسانلري بختيار ايتك و مملكتي رفاه و سعادتك اك صوك حدلرينه قادار كوتورمك ايشدن بيله صايلمازدي . فقط ، عصرلردن برى دنيا نك هر يرنده باپلان تجربهلردن واضحا آكلاي . شيلديغنه كوره ، هر تكامل بر چوق صفحاتدن و خلقيك اوصاف و قابلياتنه كوره بر طاقم شكللردن كچكدن صوكرا وجوده كله بيلير . بونك عكسنى دوشونمك حقيك « كن »! آمريغى تنظيمدن باشقا نه اولايير ؟ شو قادار كه تجربه نك قوانين عموميه سنه موافق اولمايان املر حقيقتنه مقارن اولاماز و « كن فيكون »! اولمقدن باشقا بر نتيجه و يرمه . فاشودا حادثه سي صيراسنده ، فرانسه ايله انكلتره آراسنده كي رقابت سياسيه دن طولاي ، انكلتره ايله حرب آجيلديني صورتده ، انكليز دونانماسنك فرانسه ليانلريني آبلوقا ايدە جكي و بو يوزدن مستملكات ايله مخبريه امكان قالماياجنى ايچون ، هر شيدن اول فرانسه حاصلات ارضيه سنك و بالخاصه بوغداي محصولنك احتياجات خلقى تأمينه كفائيت ايدە بيله جك بر راده يه چيقاريلماي اسبابى دوشونولمش و بوم مقصدله موسيو مه لين كبي زراعت متخصصى ، حكومتك بوتون منابع قوتندن استفاده ايدە بيلمك فكريله ، باش و كالته كتيريلش ايدى . اوزمان

فراسانك زراعت و اقتصاد المللى دوشوندىلر، طاشندىلر، مملكتده اصول زراعتى ده كىشدىرمك و بعض يرلرده ده جدى اصلاحلار يامىق، شو وبو كى شرائط اقتصاديه يى داها مساعد مجرالرہ سوق ايتك .. صورتياه حاصلات ارضيه نك بر درجهيه قادار تزييد اولونا بيله جكنى و فقط احتياجات عموميه ته قابل ايدى بيله جك مقداره حاصلات آلا بيلمك ايچون مملكتك بوتون قوتلرىنى صرف واستهلاكدن فائده يرينه بويوك بويوك ضررلر كوروله جكنى آكلادىلر اوزمان فرانسا خلقنك هر سنه استهلاك ايتدىكى يوزاوتوز ميليون هكتو ليره بوغدايدن يوزاون ميليونك مملكتده استحصال ايديله بيله جكى آكلاشلشمش وبونكله اكتفا ايدىلشدى: چونكه بوندن داها ايله ريسنه كيمك مملكتك شرائط زراعيه و اقتصاديه سنى آلت اوست ايتك اولاجقدى .. آنادولى طوپراقلى بلكه يوز ميليون نفوسى كىچىديره بيله جك قادار واسعدر. بو قادار كنىش يرلرده آنجاق بش ميليوندن عبارت بر خلقك قوت لايىوت ايله تامين حيات ايدى بيلمه سنده كى سبيلرى ايضاح ايتك ايچون جلدلرله كتاب يازمق لازم كايىر. بو وطنك اقتصاد دياتى وزراعتى اولديغى يردن بر آديم اولسون ايله رى كوتوره بيلمك، اظهار آرزودن و هيات و كيه مذاكره لرندن زياده ارباب تخصص طرفندن دور و دراز دوشونولر ك حاضر لاناچق و موقع اقتداره كلن حكومتلر طرفندن حرفياً تطبيق ايديله جك پروغراملرله ممكن اولايلىر. بونك ايچون بر «زراعت مجلس عاليسى» تشكىلى دوشونمش و وظائفى حاوى بر نظامنامه حاضر لايوب شوراي دولته كونده رمشدم. شوراجه و مجلس وكلاجه قبول ايدىلن بو نظامنامه، معلوم اولان سبيلردن طولاي موقع تطبيقه قونولامادى. مملكتك شدتله محتاج اولديغى قوانين زراعيه يى تنظيم، موجود قانونلرى و نظامنامه لرى احتياجاته توفيق ايتك، شرائط زراعيه و اقتصاديه نك وسائل تكاملنى دوشونمك كى ايشلر بو مجلس طرفندن درغده ايديله جك وبو سايله بر «سياست زراعيه» نك اساسلرى تقرر ايدى جك ايدى. شيمدى، زراعت و كالته بو قانونى تطبيق ايتمى سنى كال اخلاصيله توصيه ايدىرم .. مقصدم، باش و كيل پاشانك، شهبه سز

بويوك بر حسن نيته دلالت ايدىن املنى تنقيد ايتك دكل، خالصانه بر اخطارده بولونمقدىر. بوييله بر املك نه درجهيه قادار قابل اجرا اولديغى، ده طوغروسى بونك محالى تيمدن و كنديمىزى آلتا تمقن باشقا برفائده سى اولاماياجقى بوتون دلائيله ايضاح ايتك وبونك ايچونده نظريات زراعيه يى غزته صحيفه لرينه كىپر مك پك قولاي بر ايش اولوردى.

باشقاليينه ترجيح ايدىلك لازم كلن وزى غايه مزه داها كسديرمه يوللردن سوق ايدى بيلن برطرز و اصول زراعت اولايلىرىمى؟ بوسؤالك جوابى «خاير!» دن عبارتدر. هيچ برطرز زراعتك ديكرلرينه ترجيح ايدىلك لازم كلىكى ادما ايديله مز. بونك كى، بر مملكتده شو و بر محصولك استحصالنى تزييد و محيطك شرائط زراعيه و اقتصاديه سنى ايسته ديكمز مجرايه سوق ايتك خاطره كتيريله مز. خصوصيله شرائط عاديه و معتاده ده برطوپراقتن داها فضله حاصلات آلىق امكانسزدر، بوشراطلى حاصلاتك تزايدينه مساعد برحاله كتيرمك اوزون سعيلاه و اجتهادلره متوققدىر. فقط ديكر طرفندن ده استحصال مصرفلرلى دوشونمك لازم كايىر. مملكتكمزك شرائط اقتصاديه سنه كور» بوكونكى مصارف استحصاليه، حاصلاتك تامين ايتدىكى منفعتلره قابل ايدى بيلورمى؟ بوسؤاله «اوت!» ديه جواب ويرى بيلمك قولاي دكلدر. بز، بالعكس كندى سعينك اجر تى، صرفياتنك ده فائضى داخل حساب ايتمين آنادولى كويلوسنك زراعتدن كار يرينه ضرر ايتدىكنه اينانيورز. كچن كو «طين» ك (لوندرو) مخبرى برانكلز چقتلك صاحبنك هر دونومده اون بر تورك ليراسى ضررلى اولديغى يازيوردى.

آقحصارلى سليم زاده راغب بك مرحوم: «بزم مملكتده زراعت نه قادار آز سرمايه قويارساك، كارلوكا انحصار ايدىر!» ديمش و شرائط زراعيه و اقتصاديه مزك نه درجه لرده فنا وبوزوق اولديغى بوسوزلرله خلاصه ايتمشدى. هريرك زراعى و اقتصادى اوصافى باشقاليينه بكمزه مز و هر مملكتده ايسته ديكمز محصولى آلىق ممكن اولماز.

بز دائما، هر تكاملك اك صوك شكلى كديمزه مال

پیری «تمنی» یی، دیگری «وصال» یی ترنم
ایدن شو ایکی رباعی اورا محصولی اوله جق دیمش و

خواهم که بکنج من بدنام آبی
وانگاه نهان از نظر عام آبی
تنها زرخش نور دهی کلبه من
خورشیدوش آن، هم زره بام آبی.

...

امشت که حضور یار جان افروز است

بخت بخلاف دشمنان فیروز است
کوشم بمبرمه فرو شو که مرا
آن شب که تو درکنار باشی روز است.

رباعیلرینی یازمش.

ربنجی رباعینک دردنجی مصراعنده کی «آن»
بنده کزه بوتون بوتون لزومسز کورونیور اونک
حذیفه وزن بوزولورسده معنایه هیچ خلل کلز صانیرم
وزن ایچون بر مصراعه لزومسز وحی معنایی خلل برکله
ادخلی البته جائز دکدر وبویله بر خطانک خیامدن
صدوری پک مستبعددر. عجبا مرتب خطاسیمی وار!
بنده کز آکلایه مامش ایسم صاحب مقاله نك لطفاً
ایضاحات ویرمه سنی تمنی ایدرم

بر «پیری تمنی یی، دیگری وصالی ترنم ایدز و
ایکی رباعی اورا محصولی اوله جق» عباره سنده کی «تمنی»
«وصال» سوزلرینک مفهومیلرینی «مهستی» یه ناصیل
متعلق عدایتدیکنی آکلایه مادم اورباعیلرک نرده ونه
مقصده یازلدینی معلوم دکدر، فراقدن، وصالدن بحث
ایتکده ذاتاً شاعرلرک معتادیدر.

...

محرر مقاله برده

دارد دوپسر سیه شکن شحنه ده

رنک رخشان طعنه زده بر کهومه

کویند: «ز که مبه!» و «از مبه که!»

که مبه زمه و مبه از مبه تابان به.

رباعی سنی یازمش، او رباعینک آلتنه ده «بو ریاعی صنعتله

ایتمک ایستهرز و بونک برطاقم اسباب اولیه و مقدماتی
اولدینی و آنجاق بورالردن باشلانوب یوله کیردکن صوکر
بوغایه تکامله واصل اوله بیله جکمز دوشونه میز. بونک
ایچوندز، که متمدن مملکتلردن شیمدی به قدار جدی برشی
اقتباس ایدمه دک و بزم دائماً یابانجی قالان اسباب تمدن
و تکاملی تجنیس و تمثیله موفق اولامادق! رومالیر
زمانندن قالما برطرز زراعتله، یعنی تارلاری برسنه امک
و ایرته سی سنه آچیق ناداس حالنده برافقندن عبارت ایکی
سنه لک برمنابه اصولیه اوغراشان وزراعت متناوبه دن
و بونک شرائطندن هنوز خبردار اولمایان بر مملکتده، کونک
برنده برمتلی حاصلات آلا بیلیمک ایچون اظهار ایدیلن
تمنیلرک و بوکا متعلق رسمی مذاکره لک نه افاده ایدمه بیله.
جکنی آکلامق پک قولایدر بر حاصلاتک آز ویا چوق
اولماسی اوزرنده ایقاع تأثیر ایدنه اسباب آراسنده طوپراغک
جنسی و طبیعتی، اقلیمک اوصافی، زراعی اعتباری،
مخربلری، ذخیره فیاتلرینی، وسائط نقلیه یی، عمله لک
فقدان و کفایتی، عمله اجر تلرینی، زراعتی تخصیص اولونان
سرمایه یی، اعتبار زراعی یی... دها بونلرکی برچوق
مسأله لری تدقیق ایتک لازم کلیر. بونلر بیلیمده کدن صوکر
پایلمق ایسته نیان ایشلر بر خیالندن و محالی تمیندن عبارت
قالیر. والسلام علی من اتبع الهدی.

بکر بکی ۲۵ اغستوس ۱۳۴۰

حسین کاظم

عمر خیلمک معاشقه سی حقنده

استاد محترم توقادی زاده شکیب بک افندینک بر مکثوبی
قیمتدار رساله کزک ۱ تشرین ثانی ۱۹۲۴ تاریخلی
نسخه سنده و «خیلمک سوکیلیدی کیمدی» سرنامه سی
آلتنده احمد خباط امضاسیله نشر ایدیلن مقاله یی دقتله
اوقودم. بو مقاله یی یازان ذات محترمک عفوینه صیغینه رق
شو اعتراضنامه یی تقدیم ایدیورم

محرر محترم «کنجه ده دوغمش بر تورک دلبری،
«نیشاپور» ده یتشمش برعجم شاعره سی اولان بوبویوک
قادینی = مهستی یی خیام تا «نیشاپورده مدرس ایکن
کورمش و سومشدی»